

Abstrakt

Práce se zabývá tématem manipulace v literárním textu jako dialogickým vztahem mezi *já a ty* nebo *já a ono*, přičemž *já* zaujímá v každém ze dvou typů jiné postavení. V prvním případě je *já* subjektem manipulace – tj. manipulátorem, ve druhém se stává objektem – tj. obětí manipulace, protože vlády nad ním se zmocnilo cizí vědomí. Typ *já a ty* je v literárním textu zobrazen vnějším dialogem (odehrává se mezi postavami), typ *já a ono* dialogem vnitřním, který hrdina nevede s jinou postavou jako takovou, ale „jen“ s hlasem, jenž náleží cizímu vědomí.

Po úvodní části, která se zaměřuje na problém manipulace v různých kontextech (filozofickém, politickém nebo psychologickém), následuje interpretace jejího zobrazení v literárním díle, zejména v tvorbě F. M. Dostojevského (*Dvojník, Ves Štěpančikovo, Zápisky z podzemí, Věčný manžel*). Právě postavy tohoto autora nám umožňují nahlédnout do odvrácených stránek lidského vědomí a blíže poznat svévoli, k níž se řadí i manipulace s druhými.